

Posudek oponentky na bakalářskou práci Pavlína Klementové: „ŽÁRLIVOST U HETEROSEXUÁLNÍCH MUŽŮ A ŽEN V POZDNÍ DOSPĚLOSTI“

Studentka si ve své bakalářské práci volí jako oblast zkoumání partnerskou žárlivost a zaměřuje se na velmi málo zmapovanou oblast, a to prožívání žárlivosti u heterosexuálních mužů a žen v pozdní dospělosti. Práce čítá 61 stran bez příloh a je rozdělena na teoretickou a empirickou část. Teorie je dělena do tří hlavních kapitol: pozdní dospělost, romantická žárlivost a nevěra. V jednotlivých podkapitolách autorka blíže představuje definice týkající se pojmů vázaných k tématu práce, dále stručně představuje biologické, kognitivní a sociální změny související s pozdní dospělostí, vymezuje mezipohlavní rozdíly v prožívání žárlivosti, kterou ukotvuje jak v evolučním přístupu, tak v sociálně kognitivních teoriích. V neposlední řadě se zabývá typologií nevěry a faktory, které mohou ovlivňovat rozlišenost prevalence partnerské nevěry u obou pohlaví. Přesto, že autorka v práci cituje více než 90 zdrojů primární i sekundární literatury, ne vždy považují použitou literaturu za relevantní.

Napříč celou prací je používána různá citační forma, nesourodé odkazování na sekundární literaturu, někde je citace přechýlena do češtiny jindy přechýlení použito není, na některých místech citace zcela chybí (např. na str. 13, kde autorka mluví o největším výzkumu sexuality lidí středního a pozdního věku, avšak čtenář se již nedozví, o jakou studii se jedná), případně autorka předkládá výsledky jisté studie a cituje studie jiné. (Např. na str. 19 mluví o studii DeSteno et al. 2002 a uvádí procentuální výsledky znepokojení sexuální a emoční nevěrou. Odstavec je zakončen citací Busse 1992, 1999 a DeStena & Salovey 1996). Velkou část literatury, kterou studentka cituje považují za velmi zastaralou (studie z roku 1982, 1986, 1987 či 1931, 1936 aj.).

Text v teoretické části působí nepřehledně a místy nevhodně strukturovaně, např. typologie žárlivosti je umístěna až po prezentaci evolučního pohledu, kde je dělení sexuální a emoční žárlivosti již jednou vysvětleno a v typologii se znova jen zkratkovitě opakuje. Některé části jsou více rozpracovány, ačkoliv se jeví, že s výzkumem tolik nesouvisí (např. žárlivost jako důsledek kapitalistické společnosti na str. 17) a jiné studie bych naopak uvítala rozpracovat více (např. Buss et. al. 1992 v rámci evolučního pohledu, případně prezentace tzv. „double shot“ hypotéz u sociálně kulturních teorií žárlivosti). Studie Shackelford et al. (2004) na str.21 je pak rozepsána co do metody, cílů výzkumu a popisu vzorku, prezentace výsledků však již chybí. Podobných nesrovnalostí je napříč textem více.

Kapitola nevěry je autorkou zpracována již lépe a strukturovaněji a autorka zde pracuje s relevantnější a novější literaturou, např. metaanalýza Tafoya & Spitzberg (2007), za což ji velmi chválím. Taktéž zde vychází z velké části z nového článku Potyszová & Bártová (2020). Oceňuji, že autorka hledala novější literaturu, nicméně bych ráda upozornila, že se jedná o přehledový článek a nelze tedy tvrdit, že se jedná o výsledky Potyszové & Bártové, jako např. na str. 26, kde autorka píše „...*Poukazují na to, že žárliví lidé vykazují vyšší míru neuroticismu a sociální úzkosti značící úzkostně-ambivalentní typ attachmentu a spojovaný též s vyšší mírou žárlivosti.*“ Na tento fakt poukazuje Buunk ve své studii z roku 1997, autorky přehledového článku zde tyto výsledky jen shrnují.

V teoretické části chybí autorčina zvolená definice používaných pojmů. Představuje čtenáři výčet definic romantické žárlivosti a nevěry, ale nepředkládá, z jaké definice vychází ona sama. Poté pak dochází k nejasnostem, kdy např. v závěru je uvedeno, že v tomto výzkumu byla nevěra definována jako extradynadický sex, přestože v rozhovoru pracuje s různou typologií nevěry (např. emoční linie).

Empirická část se autorce daří již lépe strukturovat. Představuje cíle výzkumu, zvolenou metodologii, výběr vzorku a dále již přechází k samotnému výzkumu. V představených analýzách na začátku vždy stručně shrnuje, co bylo cílem jednotlivých okruhů otázek. Velmi se mi líbilo autorčino stručné představení veškerých respondentů, které je přehledné a kde autorka vždy uvádí věk, sexuální orientaci, počet dětí, délku vztahu a partnerskou spokojenost hodnocenou na škále 1-10. Bohužel, tato linie se autorce nedaří držet. V dalším textu totiž na některé respondenty odkazuje pomocí iniciálu, případně mění čísla a pořadí (nesouhlasí např. pohlaví respondenta č. 4, na straně 30 se jedná o ženu a na str. 39 o muže). Čtenář si pak analýzy nemůže propojit se sociodemografickými údaji respondentů.

Použitý rozhovor je velice obsáhlý a pro účely bakalářské práce není možné všechny čtyři okruhy otázek podrobně analyzovat. Rozumím tedy, že některé výsledky jsou prezentovány zkráceně. Do budoucna bych doporučila za výsledky jednotlivých okruhů dát shrnující odstavec získaných kódů (např. podnětů vyvolávajících žárlivost), případně držet zvolenou stylistickou linii (užití kurzívy pro zaznačení kódů). Čtenář se pak v textu bude jistě lépe orientovat. Zároveň by bylo dobré se do budoucna zamyslet, zda je zvolený vzorek pro takové téma vhodný. Autorka na několika místech píše o konfliktech v roli výzkumnice vs. kamarádky. Tento konflikt vstupuje i do analýz, kdy autorka komentuje výroky respondentů osobními zkušenostmi (např. str. 34 „...respondent č. 5, uvádějící minimální počáteční žárlivost, ale jako výzkumnice a „kamarádka“ jsem často svědkem telefonických hovorů, kdy respondent i několikrát denně kontaktuje svoji partnerku za různým účelem.“). Závěrem velmi chválím autorčino představení diskuse výsledků. Především srovnání autorčiných výsledků s výsledky studie Shackelforda et al. (2004) se jí velice hezky daří.

Ačkoliv osnova práce působí dobře a strukturovaně, samotný text je často chaotický, informace se opakují, nebo chybí. Autorka by se také měla vyhnout používání hovorového jazyka (str. 13 „sex je dobrý“, str. 15 „hromadící důkazy“, str. 17 „žárlivost je aktivována nějakými vetřelci“, str. 25 „novodobý výstřelek“ aj.), což považuji za věc zkušenosti a rozumím, že může být obtížnější si při první odborné práci akademický jazyk osvojit.

Během obhajoby práce bych ráda, aby se autorka vyjádřila k následujícím otázkám:

1. Zajímalo by mě, zda byla stanovena jako podmínka účasti také zkušenost s dlouhodobými vztahy v minulosti, především pro možnost porovnání případných změn v prožívání žárlivosti. Autorka o nich mluví, nicméně tuto stanovenou podmínku jsem v textu nenašla.
2. K výsledkům bych se ráda doptala na část ze str. 38, kdy autorka píše „Nakonec uvedla, že by se partner musel začít chovat jinak, dělat věci jinak či být častěji pryč z domova. Cítila by se nepříjemně, avšak neřešila by to. Tato odpověď je v souladu s jejím hodnocením spokojenosti tohoto dlouhodobého vztahu (18 let), a to na škále č. 9.“. V textu jsem neporozuměla, jak je propojena změna chování partnera respondentky s hodnocením na škále spokojenosti.
3. Na str. 48 autorka píše „Jedna respondentka by byla více znepokojena nevěrou sexuální s tím, že dlouholeté kamarádky by jí nevadily.“ Dlouholeté kamarádky zde propojuje s emoční nevěrou. Z důvodu zachování anonymity nejsou k dispozici přepisy rozhovorů. Zajímalo by mě, jak autorka kladla otázku na hypotetickou představu sexuální vs. emoční nevěry a zda používala unifikovanou formu.

Práci i přes uvedené nedostatky doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře až dobře v závislosti na obajobě.

V Praze dne 31.8.2020

Mgr. Kateřina Potyszová